

Bartolomä við Königsee

bygdu sær borgir, nakrir fyrir, frá borgum teirra, at gera seg inn á skipaferðsluna á Donau og ræna. Á hesum strekki liggja ikki minni enn 6 toftir, og tað má sigast, at fleiri av teimum standa væl uppi enn, tí sum ein liður í landsins søgu, verða stórar upphæddir nú nýttar til at varðveita og endurnýggja tær. Høgrumegin Donau liggja tvær toftir, Wolfstein og Aggstein, sum er ógvuligast á at lita, og tað má tykjast okkum í dag, við øllum okkara teknisku amboðum, ófatuligt, hvussu hon kann vera bygd har. Vinstrumegin Donau, í Wachau-økinum, liggja 4 borgtoftir, kendast av teimum er Dürnstein, har enski kongurin, Richard Leyvuhjarta, í síni tíð sat fangin, og um tað eru søgurnar langar.

Men ófriðurin og ránsmannavirksemið her í økinum tók reiðuliga ferð á seg, tá tann bayernska aðalættin Kueringer fekk fótafesti her. Hetta vóru dugnaligir menn, sum komu her stutt fyrir ár 1100, og sum skjótt vistu at gera seg nyttugar hjá teimum babenbergsku landafurstunum, sum afturfyrir góvu teimum stór økir og rættin til at krevja avgjald av allari skipaferðslu á Donau. Um ár 1100 bygdu teir borgina Aggstein og ár 1130 til 1140 Dürnstein, og í 300 ár høvdu teir ræði í Wachau. Men tað var ikki nokk, at teir finga avgjald, av skipaferðsluni. Teir spentu ketu tvørturum Donau, og gjørdu seg inn á og rændu handilsskipini. So um 1230 gjørdist hetta einum av babenbergarfurstunum, sum jù høvdu givið teimum teirra rættindi, óvmikið. Hann fylti lastina á einum handilsskipi, sum skuldi av avgjaldsstaði við Dürnstein, við vápnadum monnum. Tá so ránsmanariddarin gjørdi seg inn á skipið, var hann tikin, báðar borgirnar vóru oyðilagdar, men so var hann latin leysur og fekk rovíni aftur.

Vit vitja uppi á Aggstein ein dagin. Hon liggur í 320 m hædd yvir Donau. Vit koyra nakrar km eystureftir frá gistingarhúsi okkara, framvið ánni, og so gongur ein smalur, sera brattur vegur niðan til borgina. Nakað niðan-komin seta vit bilin og ganga so tað, sum eftir er. Skógurin er so tættur, at vit ganga mest sum í hálvaskýming, sjálvt um tað er bjørt sól omanfyri.

Borgin liggur í einari ótrúligari legu. Út úr teirru brøttu fjallasiðuni stingur ein nasi, um 120 m langur og 20 til 30 m breiður. Tað er steýrrætt berg til tær triggjar siðurnar og bert tilgongd frá tí eina endanum. Á hesum nasa liggur borgin, bygd yst út á røðina til allar 3 siður. Veggirnir eru ongastaðni minni enn 2 m tjúkkir og Kurenringer-greivarnir, sum bygdu hana um ár 1100, hildu hana vera ómøguliga at taka við vápnamegi. Og tó er hon 4 ferðir í síni tíð vorðin kringsett og tikin, og søgumenn undrast á, hvussu tað er hent, tí ongastaðni í tí rikiliga, skrivliga tilfarinum, sum finst, sæst at hon er tikin við vápnamegi. Hildið verður, at tað einans kann vera hent við at borgmanningin, vegna kringseting, er svaltáð til at geva seg yvir.

Heruppi vóru ikki nógvir turistar, tann dagin vit vóru har. Vit koma inn í tann langa, smala borggarðin. Tak er sjálvandi einki nú, men veggirnir standa so høgir til báðar siður, og her er nú ein sølubúð í garðinum. Her standa eisini 2 kassar við glasi yvir. Har eru uppmátningar og tekningar av borgioni, gjørdar av einum kendum borggranskara, fyrst í hesi öld, og hann hevur eisini her gjørt uppskot til, hvussu hann heldur hana hava sæð út, tá hon stóð heil uppi. Vit fara gjøgnum borggarðin, og har hann endar, upp gjøgnum einar høgir trætrappur, til háborgina. Og her hevur borgarráðni búð. Tí her eru búðrúm og eitt kapell. Gjøgnum eitt op í vegginum koma vit út á ein svala, sum hongur út yvir avgrundina. Og her er frálikt útsýni yvir Donaualin, og hiðani hava teir kunnað sæð skipini koma eftir ánni, og so gjørt seg til reiðar at ræna. Hesin svalin ber navnið »Rosengärtlein«, tann litli róshavin. Søgningur, at út á henda svala tveitti ein av borgarrunum fangar sínar. Og her sótu teir so, tí hvørki slápst upp ella niður, til teir svaltáðu til deyðis, um teir ikki stýttu um pinuna og lupu útav, í avgrundina.

Úti á hesum svala hitti eg ein annan vitjandi, hann var týskari og jarðfrøðingur. Og meðan konurnar hjá okkum stóðu innanfyri, har tað var meira trygt, og royndi at skilja hvønn annan á eingilskum, fingi vit eitt longri prát úti á svalanum. Hann kendi, sum jarðfrøðingur, væl til

Dürnstein

Aggstein

føroysk viðurskipti.

Tað var ein hugnalig løta tá vit, niðuraftur komin í borggarðin, sótu eina løtu við eitt borð og nutu okkurt úr útsøluni, meðan sólin so bjørg stavaði niður millum teir høgu veggirnar. Ein situr tá og hugsar um tann ótta, sum mundi vera á teim hundræðtals menniskjum, sum fyrst í 1600-ára talinum goymdu seg heruppi, undan teimum ræðslum, sum 30-ára kriggið færdi við sær, og samanber tað við lötuna nú.

Seinnapartin henda sama dag fara vit at vitja Dürnstein, sum liggur í sunnara enda av Donaualinum, og hinumegin ánni. Og henda túrin gjørdi vit við skipi. Umframt farmaflutning, er her ein veldug ferðsla av ferðamannaskipum á ánni. Líka frá Passau, á markinum millum Eysturriki og Týskland, og heilt út í Svartahavið sigla hesi skip. Men vit skuldu ikki so langt. Tað eru atløgubryggjur við øll tey hugnaligu smáplássini omaneftir, og vit fóru umborð beint innanfyri, har vit búðu. Einastaðni umborð stóð, at henda ferja tók 500 ferðafólk, og hon var fullsett. Túrin oman til Dürnstein tók 1 tíma, men niðanaftur 2 1/2 tíma, tí tá er mótstreymur.

Søga Dürnstein er gomul. Prógv eru fyrir, at her hava longu búð fólk 3000 ár f. Kr. Men reiðiliga tekur søgan ikki við, fyrr enn teir áður umrøddu Kurenringer-harrarnir, úr Bayern, bygdu borgina, sum eisini eitur Dürnstein, á einari høvd upp frá Donau, og niðri við ánni er eitt innkrevjingarstað, haðani avgjald var tikið frá skipaferðsluni, og uttan um tað vaks so býurin. Vit koma til atløgubryggjuna. Her setur tann stóra kirkjan beinanvegin sín dām á myndina. Kirkjan er væl kend og nógv vitjað, og er eitt sera vakurt dømi uppá bygging í barokkum sniði. Kirkjan er ein partur av tí kleystrinum, sum liggur her, Augustiner Chorherrenstift Dürnstein. Myndin sýnir betur enn orð, hvat fyrir ein opinbering av list, henda kirkja er innan. Vit siggja einki av býnum, her vit standa við bryggjuna. Men vit ganga so ígjøgnum eina langa, myrka, innilokaða gongd, upp einar brattar, slitnar steintrappur, og knappliga koma vit út í ljósið aftur. Og tað er púra vist, at her kennir ein seg settan nógv hundræð ár aftur í tíðina. Gøturnar eru sera smalar og steinsettar, og húsini í gomlum sniði. Tað er óføra romantiskt hetta og kanska er tað júst tað, sum hevur